

Jubilejni monografiji o delu prof. dr. Veljka Trohe na pot

Strokovna ocena monografije Peček, M. in Lesar, I. (ur.): *Najbolj srečen kot učitelj: Bogata poklicna pot prof. dr. Veljka Trohe*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta (zbirka Sledi)

Zbornik razprav in spominskih zapisov o strokovni poti prof. Veljka Trohe sodi med tiste »srečne« zgodovinske analize, ki nastanejo še za časa življenja portretirane osebnosti in se berejo kot živ spomenik nekega časa in prostora, ter ne »zgolj« kot spoštljiv nekrolog.

Da si prof. Veljko Troha tak zapis zasluži, pričajo prispevki v monografiji. Njegova poklicna biografija namreč obsega bogato strokovno, znanstveno in vodstveno dejavnost v izjemno prelomnih časih, ko se je oblikovala zasnova šolstva v Sloveniji, kakršno kljub nekaterim spremembam poznamo še danes. Gre za zgodbo, ki bi jo nekateri danes radi razglasili za nekakšno močno ideološko obremenjeno predzgodovino slovenskega šolstva, čeprav zapisi v monografiji jasno kažejo, da so se strokovne, pa tudi nekatere organizacijske rešitve pojavile že v obdobju pred osamosvojitvijo. Pri zasnovi in uveljavljanju teh rešitev je dejavno sodeloval prof. Veljko Troha kot visokošolski učitelj in nosilec številnih vodstvenih vlog v institucijah, povezanih z razvojem pedagogike in šolstva. Zato je predstavljeno delo zgodba o človeku, v katerega pripovedi se združujejo mnoge za zgodovino našega šolstva pomembne zgodbe o delovanju prosvetne politike, pedagoškem akademskem prostoru ter o razvoju izobraževanja učiteljev na Slovenskem.

Številne teme, s katerimi se je prof. Veljko Troha znanstveno ukvarjal, so aktualne še danes. Tako se geslo o podružbljanju šole danes ubeseduje kot pomen odpiranja šole v skupnost in sodelovanje šole s starši in številnimi akterji v (lokalnem) okolju; pedagogika prostega časa kot zadovoljevanje otrokovih razvojnih potreb in interesov, kar zagotavlja ustvarjalnost in radost v učnih dejavnostih, ki niso usmerjene le v izpolnitev izobraževalnih ciljev, pa tudi večjo participacijo otrok/mladostnikov; pomen demokratičnega oblikovanja šolskega prostora kot nasprotje avtoritarnosti; skrb za vse otroke, tudi tiste s posebnimi potrebami in nadarjene, ki se danes udejanja z načelom inkluzivnosti itn. Način znanstvene obravnave naštetih konceptov urednici monografije označita kot preplet socialnokritičnih idej z osrediščenostjo na učenčevo aktivno vlogo v vzgojnih procesih, kar je skupna značilnost reformskih pedagoških idej. Ob tem pa ni odveč pripomniti, da prof. Veljko Troha med svoje akademske vzornike postavlja avtorje, ki so izhajali iz duhoslovne pedagoške in filozofske tradicije: prof. Stanka Gogalo, prof. Almo Sodnik in prof. Franca Pedička. Gre torej za avtorja, ki je pedagoške ideje črpal pri nazorsko in teoretsko različnih tokovih, kar samo potrjuje njegovo človeško in strokovno odprtost.

Drugo področje, ki je pomembno zaznamovalo njegovo profesionalno pot, so bile številne vodstvene vloge, ki se jim tudi v politično napetih časih ni izogibal: ravnateljstvo na novomeškem učiteljskišću, predsedovanje v Strokovnem svetu, vodenje enote Zavoda za šolstvo v Novem mestu in Pedagoškega inštituta, dekanstvo

na Pedagoški akademiji v Ljubljani, ki je bila v času njegovega vodenja preoblikovana v fakulteto. Njegovi sopotniki v spominih in zgodovinskih analizah soglasno poudarjajo odprtost prof. Veljka Trohe za nova področja raziskovanja in strokovne rešitve, ki jih je nadaljnji tok dogodkov potrdil kot vizionarske in strokovno ustrezne, pa naj gre za podpiranje raziskovanja posebnih pristopov k vzgoji in izobraževanju oseb s posebnimi potrebami, andragoške tematike, ukinjanje ideološko najbolj spornih šolskih predmetov (Samoupravljanje s temelji marksizma, Splošni ljudski odpor) kakor tudi podporo pri policentričnem razvoju izobraževanja učiteljev na univerzitetni ravni.

Predvsem pa je prof. Veljko Troha z velikim žarom deloval kot vzgojitelj in učitelj, najprej v osnovni šoli in vzgojnem domu, kasneje na učiteljišču in na fakulteti. V objavljenem intervjuju tudi pravi, da se v nobenem drugem položaju, razen v predavalnici, ni počutil tako, kot se je v odnosu z učenci, dijaki, gojenci dijaškega doma ali študenti.

Sam sem se s prof. dr. Veljkom Troho najbolj strokovno povezal ob pripravljanju tematske številke *Sodobne pedagogike* (2000/5), posvečene Stanku Gogali, za katero je prispeval svoje razmišljanje z naslovom *Pomembna značilnost človeka je ukoreninjenost v delo in življenje*. Danes lahko zapišem, da na enak način, kot je sam opisoval enega svojih vzornikov, prof. Stanka Gogalo, danes Veljka opisujejo njegovi dijaki, študenti in sodelavci.

Monografija *Najbolj srečen kot učitelj: Bogata poklicna pot prof. dr. Veljka Trohe* je členjena v šest poglavij. Uvodno poglavje prinaša bogat intervju s prof. Troho, ki razkriva spomine na njegove pedagoške vzornike ter odstira številne tančice z burnega obdobja prehajanja socialistične zasnove šolskega sistema v sistem, ki smo ga zasnovali po osamosvojitvi. Sledijo razpravi o aktualnosti tematike, ki jo je raziskoval prof. Troha, ter prikazi njegovih vodstvenih in učiteljskih vlog v obdobju, prelomnem za nastajanje novega šolskega sistema, preoblikovanje Pedagoške akademije v fakulteto in prehod Pedagoške akademije v Kopru pod okrilje Univerze na Primorskem. Za te številne vloge prof. Troha pravi, da »so se kar vrstile«. Monografijo zaključujejo spomini njegove sošolke iz časa študija pedagogike in sodelavk ter sodelavcev s Pedagoškega inštituta ter Pedagoške akademije/fakultete.

Monografija torej prinaša pomemben uvid v delovanje prosvetne politike, pedagoškega akademskega prostora ter v razvoj izobraževanja učiteljev na Slovenskem, katerega zelo dejaven soustvarjalec je bil prof. Veljko Troha. Kot dokument nekega časa zajema pričevanja, strokovne prikaze, pa tudi znanstvene razprave. Uvršča se med podobna dela, ki so bila doslej posvečena nekaterim najvidnejšim ustvarjalcem na področju pedagogike, in bo zagotovo pomemben dokument pri nadaljnjem raziskovanju tako sodobnih pedagoških konceptov kot zgodovine nastajanja slovenskega šolskega prostora in izobraževanja učiteljev.